

SVĚTOVÁ
PRÓZA

Amor
Towles **PRAVIDLA
ZDVŮŘILOSTI**

VYŠEHRAĐ

PRAVIDLA
ZDVŮŘILOSTI

Amor
Towles

PRAVIDLA ZDVŮŘILOSTI

**Amor
Towles**

VYŠEHRAĐ

Pro Maggie, mou kometu

Z anglického originálu Rules of Civility,
vydaného nakladatelstvím Viking Penguin,
a member of Penguin Group (USA) Inc. 2011,
přeložila Julie Tesla
Typografie Kateřina Urbanová
Odpovědný redaktor Jiří Stárek
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2017 jako svou 1710. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 210 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

Rules of Civility
Copyright © Cetology, Inc., 2011
All rights reserved
Image copyright © 2017 by The Metropolitan Museum
of Art/Art Resource/Photo SCALA, Florence
Translation © Julie Tesla, 2017

ISBN 978-80-7429-951-3

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

„Potom řekl svým služebníkům: ‚Svatba je připravena, ale pozvaní nebyli jí hodni; jděte tedy na rozcestí, a koho najdete, pozvěte na svatbu.‘ Služebníci vyšli na cesty a shromáždili všechny, které našli, zlé i dobré; a svatební síň se naplnila stolovníky. Když král vstoupil mezi stolovníky, spatřil tam člověka, který nebyl oblečen na svatbu. Řekl mu: ‚Příteli, jak ses sem dostal, když nejsi oblečen na svatbu?‘ On se nezmohl ani na slovo. Tu řekl král sloužícím: ‚Svažte mu ruce i nohy a uvrhněte ho ven do temnot; tam bude pláč a skřípění zubů.‘ Neboť mnozí jsou pozváni, ale málokdo bude vybrán.“

—Matouš 22,8–14

Večer 4. října 1966 jsme se s Valem – tehdy už jsme byli oba v pozdním středním věku – vypravili do Muzea moderního umění na vernisáž s názvem *Je mnoho povolaných*, první výstavu portrétů Walkera Evanse pořízených skrytým fotoaparátem v newyorském metru koncem třicátých let.

Ve společenských sloupcích se o výstavě často psalo jako o „mimořádné události“. Muži ve smokinách ladili s barevnou škálou fotografií a ženy na sobě měly pestrobarevné šaty nejrůznějších délek – od sukní sahajících k patám až po ty, jež odhalovaly stehna. Šampaňské z malých kulatých táčů servírovali s ladností akrobatů mladí nezaměstnaní herci s bezchybnými rysy. Fotografie si prohlíželo jen pár hostů. Zbytek byl příliš zaneprázdněný zábavou.

Opilá mladá celebrita při honbě za číšníkem zakopla a málem mě srazila na zem. A nebyla jediná v takovém stavu. Na společenských akcích začalo být přijatelné, ba dokonce stylové opít se ještě před osmou.

Asi to ale nebylo zas tak nepochopitelné. Amerika popadla v padesátých letech svět za paty a vytřásla mu z kapes drobné. Z Evropy se stala chudá příbuzná – samé erby a tituly, ale nádobí otlučené. A po stěnách učeben v našich školách se jako mloci na slunci právě začaly míhat ty nerozlišitelné země

v Africe, Asii a Jižní Americe. Pravda, někde tam venku číhali komunisté, ale Joe McCarthy byl už po smrti a Měsíc ještě nikdo nedobyl, a tak se Rusové prozatím schovávali jen na stránkách špionážních románů.

Všichni jsme tudíž byli do určité míry opilí. Vystřelili jsme do noci jako družice a kroužili po městě tři kilometry nad Zemí, pohánění oslabujícími zahraničními měnami a jemně filtrovaným alkoholem. U večeře jsme na sebe pokřikovali a pak se vytratil do prázdných pokojů s cizími manželi a manželkami a hýřili s elánem a nerozvážeností řeckých bohů. A ráno jsme se probudili přesně v 6:30 s čistou hlavou a optimismem, připravení vrátit se na svá místa za stoly z nerezové oceli ke kormidlu světa.

Toho večera se pozornost neupínala k fotografovi. Evansovi bylo kolem pětadesáti let a vlivem své lhostejnosti k jídlu se scvrkl tak, že by se do svého smokingu vešel dvakrát. Vypadal smutně a bezvýrazně, jako nějaký vysloužilý střední manažer z General Motors. Čas od času ho někdo vyrušil z jeho osamělosti a utrousil nějakou poznámku, ale jinak postával dlouhé čtvrt hodiny rozpačitě v koutě jako nejošklivější děvče na plese.

Ne, pohledy návštěvníků se nestáčely k Evansovi. Spočívaly na mladém spisovateli s prořídými vlasy, který vyvolal senzací příběhem o nevěrách své vlastní matky. Obklopený svým vydavatelem a tiskovým mluvčím přijímal komplimenty od skupinky fanoušků a výrazem připomínal šibalské novorozeně.

Val si kroužek podlézavců zvědavě prohlédl. Za jediný den dokázal vydělat 10 000 dolarů tím, že uvedl do pohybu fúzi švýcarského řetězce obchodních domů s americkým výrobcem raket, ale ani zaboha nebyl schopný pochopit, jak může nějaký žvanil vyvolat takové pozdvižení.

Jako vždy všímavý mluvčí zaregistroval můj pohled a mávnutím mi naznačil, abych se k nim přidala. Zběžně jsem mu mávnutí oplatila a vzala svého manžela pod paží.

—Pojď, drahoušku, pobídla jsem ho. Prohlédneme si fotky.

Vešli jsme do druhé místnosti, která nebyla tak zaplněná, a pomalým tempem začali obcházet exponáty. Prakticky

všechny portréty byly vyfocené na šířku a zobrazovaly jednoho nebo dva cestující sedící v metru přímo naproti fotografovi.

Zamyšlený mladík z Harlemu s buřinkou odvážně posazenou na stranu a s malým francouzským knírkem.

Obrýlený čtyřicátník s kabátem lemovaným kožešinou a kloboukem s širokou krepkou, mafiánský účetní každým coulem.

Dvě svobodná děvčata z parfumerie v Macy's, obě už hodně po třicítce, s obočím vytrhaným až do Bronxu a trochu zahořklá, protože vědí, že nejlepší léta už mají za sebou.

Tady muž, tam žena.

Tu mladý, tu starý.

Jeden jako ze škatulky, další zpustlý.

Ačkoliv Evans fotografie pořídil před více než pětadvaceti lety, nikdy předtím je nevystavil na veřejnosti. Zjevně mu záleželo na soukromí jeho subjektů. Může to znít zvláště (snad i trochu naduté), když uvážíte, že vznikly na tak veřejném místě. Ale při pohledu na tváře na stěnách jste Evansovo zdráhání pochopili. Portréty totiž zachycovaly jakési obnažené lidství. Mnozí z fotografovaných – ztracení v myšlenkách, skrytí za anonymitou své cesty, netušící, že na mě míří fotoaparát – nevědomky odhalili své nitro.

Každý, kdo někdy jezdil dvakrát denně metrem za živobytím, ví, jak to chodí – při nástupu jste pořád ještě v roli, kterou hrajete před kolegy a známými. Nesete si ji s sebou přes turniket a skrze posuvné dveře a vaši spolucestující vidí, co jste zač – jestli jste nafoukaní nebo obezřetní, zamilovaní nebo lhostejní, v balíku nebo na podpoře. Pak se ale posadíte a souprava se rozjede, dojede do jedné stanice a potom do další, lidé vystupují a další nastupují. A vaše pečlivě vymodelovaná maska se za kolébatvého houpání vlaku začíná rozpadat. Mysl se zatoulá do říše starostí a snů a vaše superego se rozplyne, nebo spíš podlehne všeobklopující hypnóze, v níž se starosti a sny vytrácejí a šíří se mírumilovné kosmické ticho.

Stává se to každému z nás, jen někomu dříve a jinému později. Někdo ujede dvě stanice. Jiný k tomu potřebuje tři. Osmadesátá ulice. Devětapadesátá ulice. Jednapadesátá ulice.

Grand Central. Jaká je to úleva, těch pár nestřežených minut s rozostřeným pohledem, kdy nacházíme jedinou skutečnou útěchu, kterou nám nabízí izolace od ostatních.

Nezasvěceným musela tato fotografická studie připadat rozkošná. Všichni ti mladí advokáti, začínající bankéři a smělé slečny z lepší společnosti procházející galerií si při pohledu na fotografie určitě pomysleli: *Takový výkon, takové mistrovské dílo. Konečně tváře lidství!*

Avšak na ty z nás, kdo jsme v té době byli mladí, působili lidé na fotografiích jako duchové.

Třicátá léta...

Jaké to bylo vyčerpávající desetiletí.

Když vypukla krize, bylo mi šestnáct, právě dost na to, aby všechny moje sny a očekávání stihl ošálit nenucený půvab dvacátých let. Jako kdyby Amerika odstartovala krizi jenom proto, aby dala Manhattanu lekci.

Po krachu na burze nebyla slyšet těla dopadající na chodník, jen jakési kolektivní zalapání po dechu a poté ticho, které padlo na město jako sníh. Světla pohasla. Kapely odložily nástroje a posluchači tiše zamířili ke dveřím.

Pak se vítr obrátil ze západu na východ a přivál prach přistěhovalců zpátky na Dvačtyřicátou ulici. Valil se v mračnech, snášel se na novinové stánky a lavičky v parcích a halil požehnané i zatracené jako popel v Pompejích. Najednou jsme měli svoje vlastní Joadovy – otrhané a ztrápené, plahočící se zapadlými uličkami kolem ohňů v barelech, kolem barabizen a činžáků, pod oblouky mostů. Pomalu, ale jistě mířili do svých vnitřních Kalifornií, které byly stejně ubohé a beznadějně jako ta skutečná. Bída a bezmoc. Hlad a mizérie. Alespoň do doby, než nás znovu probudila k životu předzvěst války.

Ano, portréty Walkera Evanse z let 1938–1941, pořízené skrytým fotoaparátem, sice ukazovaly lidství, ale jen jeho jeden konkrétní druh – pokořené lidství.

Pár kroků před námi se výstavou kochala mladá žena. Nemohlo jí být víc než dvaadvacet. Vypadalo to, že v ní každá

fotografie probouzí příjemný údiv – jako kdyby stála v portrétní galerii nějakého zámku, kde vypadají všechny tváře majestátně a vzdáleně. Její pleť zářila nedbalou krásou, která mě naplňovala závistí.

Pro mě ty tváře nebyly vzdálené. Zkrotlé výrazy, neopětované pohledy, to všechno mi bylo až příliš povědomé. Skoro jako když vejdete do vestibulu hotelu v cizím městě, kde se oblečení i chování hostů tak podobá tomu vašemu, že prostě musíte narazit na někoho, koho nechcete potkat.

A to se také jistým způsobem stalo.

—To je Tinker Grey, řekla jsem, zatímco Val mířil k dalšímu obrázku.

Vrátil se ke mně a znovu se zadíval na portrét osmadvaceti-letého, špatně oholeného muže v obnošeném kabátě.

Měl téměř deset kilo podváhu, z tváří se mu prakticky vytratila barva a jeho obličej byl viditelně špinavý. Jeho pohled byl ale jasný a bdělý a s nepatrným úsměvem na rtech se díval přímo před sebe, jako by studoval fotografa. Jako by studoval nás. Zíral přes tři desetiletí, hleděl přes rokli setkání a působil jako zjevení. A vypadal naprosto sám sebou.

—Tinker Grey, matně si vybavoval Val. Myslím, že můj bratr znal nějakého bankéře Greye...

—Ano, řekla jsem. To je on.

Val si teď snímek prohlížel důkladněji, se zdvořilým zájmem, jaký si zaslouhuje vzdálený známý, jehož postihly těžké časy. Určitě ho ale muselo napadnout pár otázek týkajících se toho, jak dobře tohoto muže znám já.

—Pozoruhodné, řekl prostě a lehounce svařtil obočí.

To léto, kdy jsme se s Valem začali vídat, nám bylo něco přes třicet a promeškali jsme jen o trochu víc než deset let dospělého života toho druhého; i tak to ale bylo dost času. Dost času na to, aby se daly vést a nepovést celé životy. Dost času, jak řekl básník, vraždit i tvořit – nebo alespoň mít právo upustit otázku do něčího talíře.

Val ovšem většinu staromódních způsobů nepovažoval za ctnosti, a co se týče tajů mé minulosti i mnohého dalšího, byl v první řadě gentleman.

I tak jsem však udělala ústupek.

—Taky jsem se s ním znala, přiznala jsem. Nějakou dobu patřil k mým přátelům. Naposledy jsem o něm ale slyšela před válkou.

Val se přestal mračit.

Zřejmě ho ukonejšila klamná jednoduchost těchto faktů. Podíval se na fotku blíže a krátce zavrtěl hlavou, a to jak nad tou shodou náhod, tak i nad tím, jak nefér byla hospodářská krize.

—Pozoruhodné, řekl znovu, tentokrát s větším soucitem. Vsunul ruku pod moji a pomalu mě vedl dál.

U dalšího portrétu jsme strávili povinnou minutu. Potom u dalšího a dalšího. Teď už jsem ale obličejů mýjela jako tváře cizích lidí jedoucích na eskalátoru v opačném směru. Sotva jsem je vnímala.

Vidět Tinkerův úsměv...

Po všech těch letech jsem na to nebyla připravená. Vyvedlo mě to z míry.

Možná za to mohla jenom samolibost – ta sladká neopodstatněná samolibost zazobané obyvatelky Manhattanu středního věku –, ale ještě když jsem procházela dveřmi muzea, přísahala bych, že můj život dosáhl dokonalé rovnováhy. Byl to svazek dvou myslí, dvou metropolitních duší zlehka a nevyhnutelně se nachylujících k budoucnosti, jako se narcisy otáčejí ke slunci.

A přesto jsem se přistihla při tom, jak moje myšlenky zabíhají do minulosti. Obracejí se zády k celé té těžce vydobyté dokonalosti současnosti a pátrají po sladké nejistotě dob minulých a po všech tehdejších náhodných setkáních – setkáních, která v daném okamžiku působila tak nahodile a nespoutaně, ale časem se ukázala být osudná.

Ano, mé myšlenky se stočily k Tinkerovi a Eve – ale i k Wallaci Wolcottovi, Dickymu Vanderwhileovi a Anne Grandynové. A k těm otočením kaleidoskopu, která dodala barvu a tvar mé cestě rokem 1938.

Jak jsem tam tak stála po boku svého manžela, uvědomila jsem si, že jsem rozhodnutá nechat si vzpomínky na ten rok pro sebe.

Ne že by některá z nich byla natolik skandální, aby Vala šokovala nebo ohrozila harmonii našeho manželství – právě naopak, kdybych se mu svěřila, pravděpodobně by mě měl ještě raději. Já jsem se o ně ale *nechtěla* podělit. Nechtěla jsem je totiž rozředit.

Ze všeho nejvíc jsem teď toužila být sama, vymanit se z oslepující záře svého vlastního postavení. Chtěla jsem si dát skleničku v hotelovém baru. Nebo ještě lépe, zajet poprvé po kdoví kolik letech taxíkem do Village...

Ano, Tinker na té fotografii vypadal chudě. Vypadal chudě, hladově a bez vyhlídek. Zároveň ovšem působil mladě a energicky; a také podivně živě.

Najednou jsem měla pocit, že mě tváře na stěně sledují. Unavení a osamělí duchové v metru si prohlíželi moji tvář a všímali si těch stop kompromisů, které propůjčují stárnoucím rysům jejich jedinečnou dojemnost.

Pak mě Val překvapil.

—Pojďme pryč, prohlásil.

Zvedla jsem k němu pohled a on se usmál.

—Pojď, vrátíme se sem někdy dopoledne, až tu nebude tak rušno.

—Dobře.

Uprostřed galerie se to hemžilo lidmi, a tak jsme se drželi u zdi a procházeli kolem portrétů. Tváře se mi míhaly před očima jako obličejové vězňů zírajících skrz malé čtvercové otvory v celách s maximální ostrahou. Sledovaly mě pohledem, kterým jako by říkaly: *Kam si myslíš, že jdeš?* A pak mě těsně před východem jedna z nich zastavila.

Na rtech se mi objevil pokřivený úsměv.

—Co se děje? zeptal se Val.

—To je zase on.

Mezi dvěma fotografiemi postarších žen visel druhý Tinkerův portrét. Tinker v kašmírovém kabátě, hladce oholený,

s bezvadným windsorským uzlem vykukujícím z límce košile šité na míru.

Val mě vzal za ruku a dovedl mě přímo před fotografií.

—Myslíš ten samý jako předtím?

—Ano.

—To přece nemůže být on.

Val se vrátil k prvnímu portrétu. Viděla jsem ho, jak na druhé straně místnosti podrobně studuje špinavější ze dvou obličejů a hledá charakteristické rysy. Vrátil se a stoupl si krok od muže v kašmírovém kabátě.

—Neuvěřitelné, prohlásil. Je to ten samý chlapík!

—Prosím, odstupte od exponátu, upozornil nás pracovník ostrahy.

Udělal jsem krok dozadu.

—Kdybych to nevěděl, myslel bych si, že jsou to dva různí muži.

—Ano, máš pravdu, řekla jsem

—No, evidentně se postavil zpátky na nohy!

Najednou měl dobrou náladu. Cesta od otrhaných hadrů ke kašmíru v něm znovu probudila jeho přirozený optimismus.

—Ne, tohle je starší portrét, opravila jsem ho.

—Cože?

—Ten druhý obrázek byl pořízený až po tomhle. Je z roku 1939.

Ukázala jsem na popisek.

—Tenhle je z osmatřicátého.

Nebylo divu, že se Val spletl. Asi každý by tuto fotografii přirozeně zařadil do pozdější doby – a nejen proto, že visela až na konci výstavy. Na portrétu z roku 1938 vypadal Tinker nejen zámožněji, ale také starší. Měl plnější tvář s výrazem pragmatické únavy ze světa, jako kdyby s sebou řetězec úspěchů vlek i pár ošklivých pravd. Oproti tomu fotografie pořízená o rok později vypadala víc jako portrét dvacetiletého chlapce z dob míru, živého, neohroženého a naivního.

Tinkerovo neštěstí Vala uvedlo do rozpaků.

—Aha, řekl. Promiň.

Znovu mě vzal za ruku a zavrtěl nad Tinkerem a zároveň jakoby nad námi všemi hlavou.

—Z boháče žebrákem, pronesl vlídně.

—Ne, odpověděla jsem. Ne tak úplně.

NEW YORK CITY, 1969

ZIMA

Tak dávno, dávno již

Byl poslední večer roku 1937.

Jelikož jsme neměly žádné lepší plány ani vyhlídky, zatáhla mě moje spolubydlící Eve do The Hotspot, nočního klubu v Greenwich Village s rádoby trendy názvem, nacházejícím se zhruba metr pod úrovní ulice.

Na první pohled byste nepoznali, že je Silvestr. K vidění nebyly žádné kloboučky ani stuhy, žádné frkačky. V zadní části se na prázdném malém parketu rýsoval jazzový kvartet bez vokalisty a hrál klasické milostné odrhovačky. Saxofonista, truchlivý obr s kůží černou jako motorový olej, zjevně zabloudil v labyrintu jednoho ze svých dlouhých, osamělých sól. Basista, mulat barvy kávy se smetanou s malým uctivým knírkem, se snažil nespěchat na něj. *Bum, bum, bum*, hrál o polovinu pomalejším tempem, než je tlukot srdce.

Nepočtená klientela působila téměř stejně chmurně jako kapela. Nikdo tu nebyl oblečen ve svátečním. Vysedávalo tu několik párů, ale romantika chyběla. Všichni zamilovaní nebo majetní tančili za rohem v Café Society swing. Za dvacet let bude v podobných sklepních klubech vysedávat celý svět a poslouchat asociální sólisty zkoumající svůj vnitřní neklid. Poslední večer roku 1937 jste tu však sledovali kvartet, a to buď z toho důvodu, že jste si nemohli dovolit vidět celý ansámbl, nebo proto, že jste neměli důvod oslavovat příchod nového roku.

Nám to celé připadalo velice uklidňující.

Vlastně jsme ani nerozuměly tomu, co posloucháme, ale tušily jsme, že to má své výhody. Nevzbuzovalo to v nás žádné naděje ani je to nebořilo. Hudba měla zdání rytmu a přemíru upřímnosti. Poskytlo nám to tak akorát dobrý důvod vyrazit z bytu – a podle toho jsme se i zařídily. Obě jsme si vzaly pohodlné boty bez podpatků a jednoduché černé šaty. Všimla jsem si však, že Eve má pod nimi své nejlepší kradené spodní prádlo...

Eve Rossová...

Eve byla jednou z těch podivuhodných krás z amerického Středozápadu.

V New Yorku je přirozené předpokládat, že ty nejpřitažlivější ženy sem přiletěly z Paříže nebo Milána. Ty jsou ale ve skutečnosti v menšině. Mnohem početnější skupina pochází z těch dřívčských států začínajících na písmeno I – z Iowy, Indiany a Illinois. Tyto naivní blondýny, odkojené tou správnou kombinací čerstvého vzduchu, drsné výchovy a nevědomosti, vyrazily do světa z kukuřičných polí jako hvězdná záře, již narostly ruce a nohy. Začátkem jara seskočí každé ráno jedna z nich ze zápraží se sendvičem zabaleným do celofánu, připravená nastoupit do prvního autobusu mířícího na Manhattan – do města, které všechny krásné věci vítá a poměruje, a pokud je okamžitě nepřijme, alespoň je vyzkouší.

Jedna z velkých výhod děvčat ze Středozápadu byla ta, že jste je od sebe nedokázali rozeznat. Bohaté děvče z New Yorku nebo Bostonu šlo vždycky rozlišit od chudého děvčete z New Yorku nebo Bostonu. K tomu ostatně slouží přízvuk a vystupování. Rodilému Newyorčanovi ale všechny dívky ze Středozápadu připadaly na pohled i na poslech stejné. Jistě, děvčata z různých společenských tříd vyrůstala v různých domech a chodila do různých škol, pojil je však dostatek středozápadní pokory, díky níž nám rozsah jejich majetku a výše společenského postavení zůstávaly skryté. Nebo možná tyto rozdíly (v Des Moines tak nápadné) zastínila škála našich socioekonomických vrstev – ona mnohvrstvá ledovcová formace rozpínající se od popelnice v Bowery až ke střešnímu bytu v ráji. Ať tak či onak, *všechny*

nám připadaly jako buranky: nezkažené, s široce otevřenýma očima, bohabojné, ne-li dokonce zcela prosté hříchu.

Eve pocházela z jedné z horních příček ekonomického žebříčku státu Indiana. Jejího otce vozilo do kanceláře firemní auto a ona jedla k snídani sušenky, které jí ze spíže nosila černoška jménem Sadie. Chodila na dvouletou vyšší dívčí školu a strávila jedno léto ve Švýcarsku, kde předstírala studium francouzštiny. Pokud jste ale vešli do baru a viděli ji poprvé, nepoznali byste, jestli je to zlatokopka krmená kukuřicí, nebo milionářka, která vyrazila za zábavou. S jistotou byste dokázali říct jen to, že je skutečně krásná. A díky tomu bylo mnohem snadnější ji poznat.

Byla bezpochyby přírodní blondýna. Vlasy po ramena, které měly v létě barvu písku, jí na podzim zezlátly jakoby v souladu s pšeničnými poli tam u nich doma. Měla jemné rysy, modré oči a maličké dolíčky, tak dokonalé, jako kdyby měla uprostřed tváří zevnitř připevněné ocelové lanko, které se napne pokaždé, když se usměje. Měřila sice jen sto šedesát pět centimetrů, ale uměla tancovat na pěticentimetrových podpatcích – a uměla je odkopnout, jakmile vám dosedla na klín.

Ke cti jí sloužilo, že se v New Yorku dokázala uchytit. Přijela sem v roce 1936 a měla s sebou dost tatínkových peněz, aby si mohla dovolit samostatný pokoj v penzionu paní Martingaleové, a také dost jeho vlivu, aby dostala práci jako marketingová asistentka u nakladatelství Pembroke Press – propagovala tam všechny ty knihy, jimž se ve škole tak vytrvale vyhýbala.

Když druhý večer po svém nastěhování do penzionu usedala ke stolu, převrhla talíř a všechny její špagety skončily v mém klíně. Paní Martingaleová prohlásila, že skvrnu bude nejlepší polít bílým vínem, načež nám z kuchyně přinesla láhev vína Chablis, které používala na vaření, a poslala nás do koupelny. Sukni jsme trochu pokropily a zbytek vína jsme vypily vsedě na podlaze se zády opřenými o dveře.

Jakmile dostala Eve první výplatu, vzdala se svého samostatného pokoje a přestala si nechávat proplácet šeky z otcova účtu. Ten jí po pár měsících soběstačnosti poslal obálku s padesáti desetidolarovými bankovkami a milým vzkazem, jak je na ni

hrdý. Peníze poslala zpátky, jako by byly nakažené tuberkulózou.

—Jsem ochotná skončit kdekoliv, jenom ne pod něčím palcem, nechala se slyšet.

A tak jsme společně hospodařily. Snídani v penzionu jsme snědly do posledního drobečku a během oběda hladověly. Oblečení jsme si půjčovaly s děvčaty na patře. Navzájem jsme si stříhaly vlasy. V pátek večer jsme se nechávaly zvat na skleničku od chlapců, s nimiž jsme neměly v úmyslu se líbat, a výměnou za večeři jsme políbily pár těch, které jsme neměly v úmyslu políbit podruhé. Během deštivých střed, kdy se to v obchodě Henriho Bendela hemžilo manželkami majetných mužů, si Eve občas oblékla svoji nejlepší sukni a sako, vyjela výtahem do druhého patra a nacpala si do kalhotek hedvábné punčochy. A když jsme se zpozdíly s nájmem, Eve přispěla svým dílem: Stála u dveří paní Martingaleové a ronila sladké slzy Velkých jezer.

Tehdy na Silvestra jsme si nejdřív naplánovaly, jak si co nejdéle vystačit s našimi třemi dolary. Neměly jsme v úmyslu nechat se vyrušovat muži. Během roku 1937 jich svou šanci dostalo víc než dost a nechtěly jsme poslední hodiny toho roku promrhát s opozdilci. Náš plán byl usadit se v tomhle mizerném baru, kde brali hudbu dost vážně na to, aby nechali dvě pohledné dívky na pokoji, a kde měli dost levný gin, aby si každá z nás mohla dát jedno martini za hodinu. Chystaly jsme se kouřit trochu víc, než se ve vybrané společnosti slušelo. A po nijak zvlášť slavnostní půlnoci jsme měly v plánu zajít do ukrajinské restaurace na Druhé avenue, kde v noci podávali kávu, vajíčka a toast za patnáct centů.

Jenže chvilku po půl desáté jsme vypily gin naplánovaný na jedenáctou. A v deset jsme propily vejce a toast. Měly jsme dohromady čtyři pětáky a ani sousto k jídlu. Nastal čas začít improvizovat.

Eve pilně házela očkem po basistovi. Byl to její koníček. Ráda během vystoupení mrkala na muzikanty a mezi sety je pak požádala o cigaretu. Basista byl zvláštním způsobem atraktivní,

stejně jako většina Kreolců, nechal se ovšem natolik unášet vlastní hudbou, že měl oči jenom pro plechový strop. K upoutání jeho pozornosti by Eve pomohl snad jen boží zázrak. Snažila jsem se ji přesvědčit, aby to zkusila na barmana, ale nebyla s ní řeč. Právě si zapálila cigaretu a sirku odhodila přes rameno pro štěstí. Pomyslela jsem si, že si brzy budeme muset najít nějakého samaritána, jinak budeme taky zírat na plechový strop.

A tehdy vešel do klubu.

Eve ho uviděla první. Zrovna když se otočila zády k pódiu, aby mi něco řekla, ho zahlédla přes moje rameno. Kopla mě do holeně a kývla jeho směrem. Otočila jsem se na židli.

Vypadal úžasně. Vysoký sto osmdesát centimetrů, ve smokingu s kabátem přehozeným přes předloktí, hnědé vlasy, oči v barvě královské modři a na tvářích lehký ruměnc v tvaru hvězd. Živě jste si dokázali představit jeho předka u kormidla lodi *Mayflower* – radostně hledícího na horizont s vlasy lehce zvlněnými od slaného mořského vzduchu.

—Toho si zamlouvám, prohlásila Eve.

U dveří počkal, až se jeho oči přizpůsobí pološeru, a pak pohledem přelétl místnost. Bylo jasné, že se tu má s někým sejit, a jeho výraz prozrazoval mírné zklamání, když zjistil, že tu ten dotyčný není. Posadil se k vedlejšímu stolu, ještě jednou se rozhlédl a pak jedním pohybem mávl na servírku a zároveň si přehodil kabát přes opěradlo židle.

Byl to krásný kabát. Kašmír připomínal velbloudí srst, jen byl trochu světlejší, asi jako basistova kůže. Byl bez poskvrnky, jako by s ním přišel rovnou od krejčího. Musel stát tak pět set dolarů. Možná víc. Eve z něj nemohla spustit oči.

Servírka k němu přišla jako kočka k pohovce. Na okamžik jsem si myslela, že nahrbí hřbet a vyzkouší si drápy na jeho košili. Když si objednával, trochu couvla a ohnula se v pase, aby jí viděl do výstřihu blůzy. Nevypadal, že by si toho všiml.

Přátelským a zároveň zdvořilým tónem a s větší úctou, než by si servírka zasloužila, požádal o sklenku skotské. Pak se opřel a začal studovat okolí. Když pohledem přejížděl od baru ke kapele, koutkem oka si všiml Eve. Pořád zírala na kabát. Začervenal se. Byl tak zaujatý rozhlížením po místnosti a máváním

na servírku, že si neuvědomil, že židle s jeho kabátem patří k našemu stolu.

—Omlouvám se, řekl. Jsem to ale nezdrovák.

Vstal a sáhl po kabátu.

—Ne, ne, v pořádku, odpověděly jsme. Nikdo tu nesedí, nevadí nám tu.

Zarazil se.

—Jste si jisté?

—Jisté, jako že jsou v moři ryby, řekla Eve.

Servírka přinesla skotskou. Když se obracela k odchodu, poprosil ji, aby chvílku počkala, a nabídl se, že nám koupí pití – poslední drink ve starém roce, jak to podal.

Bylo nám jasné, že tenhle chlapík je stejně drahý, kvalitní a čistý jako jeho kabát. V jeho chování byla znát určitá sebejistota, takový ten demokratický zájem o okolí a předpoklad přátelského přístupu, jaké vídáte jen u mladých mužů vychovaných ve společnosti zvyklé na peníze a vybrané chování. Někoho takového ani nenapadlo, že by mohl být v novém prostředí nevítaný – a následkem toho také většinou nebyl.

Když osamělý muž koupí dvěma pohledným dívkám pití, očekávali byste, že zapřede rozhovor, ať už čeká na kohokoliv. Náš elegantně oblečený samaritán to ovšem neudělal. S přátelským kývnutím pozvedl sklenku naším směrem a pak obrátil pozornost ke své whiskey a ke kapele.

Po dvou písničkách se Eve začala ošívát. Neustále po něm pokukovala a čekala, až něco řekne. Cokoliv. Jednou se střetli pohledem a on se zdvořile usmál. Věděla jsem, že až píseň dohraje, začne konverzaci sama, i kdyby mu kvůli tomu měla vylít do klína svůj gin. Nedostala k tomu ovšem šanci.

Píseň skončila a saxofonista poprvé za celou hodinu promluvil. Hluboce posazeným hlasem hodným kazatele se pustil do dlouhého úvodu dalšího čísla. Šlo o novou skladbu věnovanou klavíristovi z Tin Pan Alley jménem Silver Tooth Hawkins, který zemřel ve věku třiceti dvou let. Mělo to něco společného s Afrikou. Jmenovala se „Tincannibal“.

Nohou s pevně připnutými psími dečkami vybubnoval rytmus a bubeník ho po něm zopakoval. Poté se přidali basista a klavírista. Saxofonista naslouchal svým spoluhráčům a pokyvoval hlavou do rytmu. Poté se s lehkostí připojil s živou melodií, která jako by poklusávala v ohradě hudebního tempa. Po chvíli začal říčet, jako by se vyděsil, a v mžiku přešel k improvizovanému sólu.

Náš soused se tvářil jako turista, jemuž strážník popisuje cestu. Náhodou jsme se střetli pohledem a on na mě udělal zmatený obličej. Rozesmála jsem se a on také.

—Je v tom nějaká melodie? zeptal se.

Přisunula jsem židli trochu blíž, jako bych ho dobře neslyšela. Naklonila jsem se o pět stupňů méně než servírka.

—Cože?

—Zajímalo mě, jestli to má nějakou melodii.

—Šla si jenom zakouřit, hned bude zpátky. Něco mi ale říká, že jste sem nepřišel kvůli hudbě.

—To je to na mě tak vidět? zeptal se a rozpačitě se usmál. Hledám svého bratra. To on je jazzový fanoušek.

Přes celý stůl jsem slyšela, jak Eve třepotá řasami. Kašmírový kabát a silvestrovské rande se sourozencem. Co víc potřebuje děvče vědět?

—Nechtěl byste se k nám během toho čekání přidat? navrhla.

—Ach, nechci být vtíravý.

(Tohle slovo jsme neslyšely každý den.)

—Vůbec nejste *vtíravý*, opravila ho Eve.

Udělalí jsme mu místo u stolu a on si přisunul židli.

—Theodore Grey.

—Theodore! vykřikla Eve. Dokonce i Roosevelt si říkal Teddy.

Theodore se zasmál.

—Přátelé mi říkají Tinker.

To se dalo čekat. Bohatí Američané anglosaského původu své děti rádi pojmenovávali podle názvů starých řemesel. Tinker jako dráteník. Cooper jako bednář. Smithy jako kovář. Možná si tím chtěli připomenout slávu Nové Anglie 17. století – řemesla,

díky nimž byli v očích Páně silní, pokorní a ctnostní. Nebo tím možná jen chtěli zdvořile zlehčit své předurčení mít všechno, co si zmanou.

—Já jsem Evelyn Rossová, vybalila na něj Eve plnou verzi svého jména. A tohle je Katey Kontentová.

—Katey Kontentová! Páni. Takové jméno vám musí nosit štěstí.

—Ani zdaleka.

Tinker s přátelským úsměvem pozvedl sklenku.

—Tak na rok 1938.

Tinkerův bratr se neukázal. Což nám hrálo do karet, protože kolem jedenácté Tinker mávl na servírku a objednal láhev šampusu.

Šampaňské tu nevedeme, pane, odpověděla o poznání chladněji teď, když seděl u našeho stolu.

A tak si s námi dal gin.

Eve byla ve skvělé formě. Vyprávěla historky o dvou děvčatech od nich ze školy, která spolu soupeřila o titul školní královny, stejně jako Vanderbilt soupeřil s Rockefellerem o to, kdo z nich bude nejbohatším mužem světa. Večer před slavnostním plesem vypustila jedna z dívek v domě té druhé skunka. Její soupeřka jí na oplátku v den jejích sladkých šestnáctých narozenin vyklopila na trávník před domem hnůj. Zlatým hřebem byla nedělní soutěž ve škubání vlasů mezi jejich matkami na schodech kostela Panny Marie. Otec O'Connor se neprozřetelně snažil zasáhnout a vyslechl si pořádné kázání.

Tinker se smál tak nahlas, jako by to už hodně dlouhou dobu nedělal. Rozzářily se mu všechny ty Bohem dané rysy – úsměv, oči i růžové tváře.

—A co vy, Katey? zeptal se, když popadl dech. Odkud jste vy?

—Katey vyrostla v Brooklynu, odpověděla za mě Eve – jako by na tom bylo něco k chlubení.

—Vážně? Jaké to tam bylo?

—No, neměli jsme školní královnu.

—Ty bys na školní slavnost stejně nešla, i kdybyste nějakou měli, prohlásila Eve.

Pak se k Tinkerovi důvěrně naklonila.

—Katey je ta nejvíc sexy knihomolka, jakou v životě potkáte. Kdybyste dal na hromadu všechny knížky, co kdy přečetla, mohl byste vyšplhat až k Mléčné dráze.

—K Mléčné dráze!

—Možná až na Měsíc, uznala jsem.

Eve Tinkerovi nabídla cigaretu a on odmítl. V okamžiku, kdy se její cigareta dotkla rtů, však už měl v ruce připravený zapalovač. Byl celý ze zlata a měl na sobě vyryté iniciály svého majitele.

Eva zaklonila hlavu, našpulila rty a vyfoukla ke stropu proužek kouře.

—A co byste nám o sobě mohl říct vy, Theodore?

—No, myslím, že kdybyste dala dohromady knihy, které jsem přečetl, dostala byste se leda tak do taxíku.

—Ne, řekla Eve. Myslím něco *o vás*.

Tinker mlžil, jak to bylo pro elitu typické: Pochází z *Massachusetts*, chodil na *vysokou v Providence* a pracuje v *malé firmě na Wall Street* – což znamenalo, že se narodil v Back Bay, chodil na Brownovu univerzitu a teď pracuje v bance, kterou založil jeho dědeček. Podobné neurčité odpovědi byly obvykle tak průhledně falešné, až to bylo protivné. Tinker ale působil, jako by se upřímně bál, že by stín titulu z Ivy League mohl zkazit všechnu zábavu. Zakončil to tím, že bydlí v *horní části města*.

—Kde v horní části? zeptala se Eve „nevinně“.

—Dva jedenáct Central Park West, řekl s lehkými rozpaky.

Dva jedenáct Central Park West! Beresford. Dvacet dva pater bytů s terasami.

Eve mě pod stolem znovu kopl, ale měla dost rozumu na to, aby změnila téma. Zeptala se ho na bratra. Jaký je? Je starší, nebo mladší? Menší, vyšší?

Henry Grey byl starší a menší, živil se jako malíř a bydlel ve West Village. Když se Eve zeptala, jaké slovo ho nejvíc vystihuje, Tinker se po chvilce přemýšlení rozhodl pro výraz *neoblomný* – protože prý vždycky věděl, kým je a co chce dělat.

—To musí být vyčerpávající, řekla jsem.

Tinker se zasmál.

—Asi ano, že?

—A možná trochu nudné? dodala Eve.

—Ne, nudný rozhodně není.

—Inu, my zůstaneme u lámání.

V jednu chvíli se Tinker omluvil. Uběhlo pět minut, pak deset. Začaly jsme být nervózní. Nevypadal jako typ, co by nás tu nechal trčet s nezaplaceným účtem, ovšem čtvrt hodiny na toaletě bylo dlouho i na děvče. Když už jsme začínaly panikařit, vrátil se. Tváře měl zarudlé a z látky smokingu se mu vypařoval chladný vzduch silvestrovského New Yorku. V ruce držel láhev šampaňského a culil se jako záškolák svírající rybu za ocas.

—Úspěch!

Vystřelil zátku ke stropu a přitáhl nesouhlasné pohledy všech kromě basisty, který se zpod knírku zazubil, kývl na nás a zahrál nám *bum bum bum!*

Tinker nám do prázdných sklenic nalil šampaňské.

—Musíme si dát nějaká předsevzetí!

—Předsevzetí tu nevedeme, pane.

—Mám lepší nápad, řekla Eve. Co třeba dát si nějaká navzájem?

—Výtečně, souhlasil Tinker. Já začnu. Vy dvě byste v roce 1938...

Prohlédl si nás od hlavy k patě.

—Měly být míň nesmělé.

Obě jsme se rozesmály.

—Fajn, řekl Tinker, jste na řadě.

Eve odpověděla bez zaváhání.

—Měl byste vybočit ze zajetých kolejí.

Zvedla obočí a přimhouřila oči, jako by ho vyzývala. Na moment to vypadalo, že ho vyvedla z míry. Evidentně zahrála na správnou strunu. Pomalu přikývl a usmál se.

—Jaké to skvělé přání, řekl, přát někomu jinému.

S blížící se půlnocí se z ulice začaly ozývat rozjařené hlasy a troubení aut a my jsme se k nim rozhodli přidat. Tinker zaplatil zbrusu novými bankovkami a nechal štědré spropitné. Eve popadla jeho šálu a omotala si ji kolem hlavy jako turban. Pak jsme se propletli mezi stoly a vyšli do noci.

Venku pořád sněžilo.

S Eve jsme se do Tinkera zavěsily každá z jedné strany. Přitiskly jsme se mu k ramenou, jako bychom se u něj chtěly zahřát, a vedly ho po Wawerly do samého středu veselí na Washington Square. Když jsme míjeli jednu stylovou restauraci, vyšly z ní dva páry středního věku a nastoupily do čekajícího auta. Jakmile odjely, portýr si všiml Tinkera.

—Ještě jednou díky, pane Greyi, řekl mu.

Tak tady byl náš štědře odměněný zdroj šampaňského.

—Já děkuji *vám*, Paule, odvětil Tinker.

—Šťastný nový rok, Paule, popřála mu Eve.

—Vám také, madam.

Sněhem poprášené Washington Square vypadalo překrásně. Tenká vrstva sněhu pokrývala každý strom a každou bránu. Kdysi honosná sídla, která dnes v letních dnech v bídě klopila pohled, se pro tuto chvíli ponořila do sentimentálních vzpomínek. V okně ve druhém patře domu číslo 25 byly roztažené závěsy a ven s plachou závistí vyhlížel duch Edith Whartonové. Laskavá, vnímavá a postrádající ženskost sledovala nás tři přicházet a říkala si, kdypak ta láska, kterou si tak živě představovala, posbírá odvalu a zaklepe jí na dveře. Kdypak přijde nevhod, nenechá se odbýt, prosmýkne se kolem majordoma, vyběhne po puritánském schodišti a naléhavě zavolá její jméno?

Obávám se, že nikdy.

Jak jsme se přiblížili k centru parku, veselí u fontány začalo nabývat konkrétních obrysů. Shromáždil se tu dav studentů oslavujících nový rok s ragtimovou kapelou hrající za poloviční cenu. Všichni chlápci byli ve smokingu nebo ve fraku, jen čtyři prváci na sobě měli kaštanově hnědé svetry ozdobené řeckými písmeny. Prodírali se davem a dolévali sklenky. Mladá, nalahko oblečená žena předstírala, že diriguje kapelu, která buď z lhostejnosti, nebo z nezkušenosti hrála pořád dokola jednu a tu samou píseň.

Hudebníky najednou umlčel mladý muž s kormidelnickým megafonem v ruce, jenž vyskočil na lavičku. Vypadal sebejistě jako uvaděč v cirkusu pro aristokraty.

—Dámy a pánové, konec roku je téměř tu, oznámil.

Mávnutím dal znamení komusi ze své kohorty a na lavičku vedle něj byl vyzvednut starší muž v šedivém hávu. Měl vatový plnovous jako Mojžíš z dramatického kroužku, v ruce držel kosu z lepenky a trochu vrávorál.

Uvaděč rozvinul svitek dlouhý až na zem a začal starocha kárat za prohřešky roku 1937: *Recese... Hindenburg... Lincolnův tunel!* Potom zvedl megafon a přivolal rok 1938. Zpoza křoví vylezl otlý člen univerzitního bratrstva, který měl na sobě jen dětskou plenku. Vyšplhal se na lavičku a za všeobecného veselí se pokoušel zatnout svaly. V tom samém okamžiku se starému muži uvolnil plnovous zaháknutý za uchem a pod ním bylo vidět, že je vyzáblý a neoholený. Nejspíš šlo o pobudu, jehož studenti vylákali pod příslibem peněz nebo vína z nějaké uličky. Ať už však bylo lákadlem cokoliv, jeho účinek musel vyprchat, protože chlapík se najednou začal rozhlížet kolem sebe jako tulák v rukou členů výboru bdělosti.

Uvaděč začal s elánem obchodního cestujícího ukazovat na různé části postavy Nového roku a podrobně popisovat jeho vylepšení: pružné zavěšení, modernizovaný podvozek, vyšší výkon.

—Pojďte, popohnala nás Eve a se smíchem vykročila kupředu. Tinker nevypadal, že by se té zábavy chtěl účastnit.

Vytáhla jsem z kapsy kabátu krabičku cigaret a on se vytasil se zapalovačem.

Udělal krok směrem ke mně a rameny mě chránil před větrem.

Vyfoukla jsem tenký proužek kouře a Tinker se podíval nahoru na sněhové vločky, snášejíci se pomalu dolů ve světle pouličních lamp. Pak se otočil zpátky k vřavě a téměř truchlivě si prohlédl shromáždění.

—Nevím, koho litujete víc, řekla jsem. Jestli Starý, nebo Nový rok.

Zlehka se usmál.

—To jsou moje jediné možnosti?

Vtom jednoho z oslavujících na okraji davu trefila do zad sněhová koule. Když se on a další dva z bratrstva otočili, jeden z nich dostal zásah do nažehlené košile.

Ohlédli jsme se a zjistili, že útok vedl zpoza bezpečí lavičky chlapec, jemuž nemohlo být víc než deset let. Zabalený do čtyř vrstev oblečení vypadal jako třídní tlouštík. Po jeho pravé i levé ruce stály pyramidy sněhových koulí, jež mu sahaly až do pasu. Výrobou munice musel strávit celý den – jako někdo, kdo se přímo z úst Paula Reverea doslechl o příchodu červenokabátníků.

Tři studenti ohromeně zírali s otevřenou pusou. Prcek využil jejich zpomalených reakcí a rychle za sebou vypálil další tři dobře mířené střely.

–Chyťte toho spratka, přikázal jeden z nich bez náznaku humoru.

Tři z nich začali ze sněhu na dlažebních kostkách dělat koule a opětovat palbu.

Vytáhla jsem další cigaretu a připravila se na dobrou podívanou, ale moje pozornost se stočila opačným směrem k poněkud překvapivému vývoji událostí. Na lavičce vedle opilce začal Nový rok v plenkách zpívat bezchybným falzetem píseň o starých časech „Auld Lang Syne“. Jeho hlas, čistý a procítěný, nehmotný jako nářek hoboje klouzající po hladině jezera, naplnil noc tajuplnou krásou. Nepřidat se, když někdo zpívá „Auld Lang Syne“, je téměř nemyslitelné, ale jeho vystoupení bylo jako z jiného světa, a tak se nikdo neodvážil ani pípnout.

Když s ohromující procítěností dozpíval poslední refrén, nastala chvíle ticha a po ní vypuklo veselí. Uvaděč položil tenorovi ruku na rameno, čímž dal najevo uznání za dobře odvedenou práci. Potom vytáhl hodinky a zvedl ruku, aby si sjednal klid.

–Dobře, všichni. Dobře. Teď ticho. Připravení?... Deset! Devět! Osm!

Z prostředka davu na nás vzrušeně mávala Eve.

Otočila jsem se a chtěla vzít Tinkera pod paží – jenže byl pryč.

Cestičky v parku po mé levici byly prázdné a napravo míjela pouliční lampu osamělá silueta, malá a podsaditá. Otočila jsem se zpátky směrem k Waverly – a právě tam jsem ho uviděla. Hrbil se za lavičkou po boku toho malého kluka a pomáhal mu odrazet útok bratrstva. Chlapec vypadal díky nečekané posile

odhodlaně jako nikdy. A Tinker měl na tváři úsměv, který by dokázal rozsvítit každé světlo na severním pólu.

S Eve jsme dorazily domů až těsně před druhou ráno. Penzion se běžně zamykal o půlnoci, ale díky svátkům jsme měly večerku později. Této svobody řádně využilo jen pár děvчат. Obývací jsme našly prázdný a pustý. Ležely tu hrstky konfet a na všech stolcích stály nedopité sklenky jablečného vína. Vyměnily jsme si s Eve samolibé pohledy a šly do svého pokoje.

Mlčely jsme a nechávaly kolem sebe doznívat auru štěstí. Eve si přetáhla šaty přes hlavu a odešla do koupelny. Měly jsme společnou postel a Eve měla ve zvyku ji vždycky odestlat jako v hotelu. I když mi ta zbytečná malá příprava připadala bláznivá, pro jednu jsem to pro ni udělala. Pak jsem z prádelníku vytáhla pouzdro na doutníky, abych si do něj uložila ušetřené pětáčky, jak mě to kdysi učili.

Když jsem však sáhla do kapsy kabátu pro peněženku, nahmatala jsem něco těžkého a hladkého. Trochu zmatená jsem tu věc vytáhla a zjistila, že je to Tinkerův zapalovač. Pak jsem si vzpomněla, jak jsem mu ho v Evině stylu při zapalování druhé cigarety vzala z ruky. Bylo to zhruba v okamžiku, kdy začal Nový rok zpívat.

Sedla jsem si do otcova okrově hnědého křesla – jediného kusu nábytku, který jsem vlastnila. Odklopila jsem víčko zapalovače a zakřesala. Vyskočil plamínek, zatřepotal se, a když jsem víčko opět zaklapla, nechal za sebou vůni petroleje.

Zapalovač vážil tak akorát a byl hladký a opotřebovaný, s povrchem ohlazeným tisícem gentlemanských gest. A Tinkerovy iniciály vyryté písmem Tiffany na něm byly vyhotovené tak precizně, že jste bříškem palce mohli neomylně přejíždět po nožičkách písmen. Nebyl tam ale jenom jeho monogram. Pod iniciálami byla amatérským stylem klenotníka z obchodu se smíšeným zbožím vyrytá nějaká poznámka. Stálo tam:

T G R
1910 –?

Slunce, měsíc a hvězdy

Druhý den ráno jsme Tinkerovi nechaly v Beresfordu u vrát-
ného nepodepsaný vzkaz:

*Pokud chcete svůj zapalovač ještě někdy vidět živý,
buďte v 18:42 na rohu 34. ulice a Třetí avenue. A přijďte sám.*

Pravděpodobnost, že se ukáže, jsem tipovala na padesát pro-
cent. Eve na sto deset. Když vystupoval z taxíku, čekaly jsme
v trenčkotech ve stínu nadzemky. On měl na sobě riflovou košili
a kabát z ovčí kůže.

- Ruce vzhůru, kámo, vybafla jsem a on poslechl.
- Jak to jde s těmi zajetými kolejeji? připomněla mu Eve.
- No, vzbudil jsem se jako obvykle. A po obvyklém squashi
jsem si dal obvyklý oběd...
- Většina lidí to vydrží aspoň do druhého týdne v roce.
- Možná mám pomalý rozjezd?
- Možná potřebujete pomoc.
- Ach, to rozhodně potřebuju.

Zavázaly jsme mu oči modrým šátkem a vedly ho na západ.
Nezkazil legraci a nenatáhl ruce jako někdo, kdo právě oslepl.
Podvolil se a my jsme ho navigovaly skrze davy lidí.

Zase začalo sněžit. Velké vločky se pomalu snášely k zemi
a občas se nám usadily ve vlasech.

—Sněží? zeptal se.

—Žádné otázky.

Přešli jsme Park avenue, Madison, Pátou. Ostatní Newyorčané nás míjeli s navykou lhostejností. Když jsme přešli Šestou avenue, uviděly jsme s Eve šest metrů vysokou markýzu kina Capitol zářící nad Čtyřiatřicátou ulicí. Vypadalo to, jako kdyby fasádu budovy prorazila příď zaoceánského parníku. Ven do zimy právě vycházeli návštěvníci odpoledního představení. Byli veselí a uvolnění a vyzařovalo z nich cosi z té unavené samolibosti typické pro první večer v roce. Tinker zaslechl jejich hlasy.

—Kam jdeme, děvčata?

—Ticho, napomenuly jsme ho a zašly do vedlejší uličky.

Mezi plechovkami od tabáku cupitaly velké šedivé krysy, které se bály sněhu. Nad našimi hlavami šplhala po stranách budov do výšky požární schodiště a připomínala přitom pavouky. Jediné světlo vycházelo z malé červené lampy nad nouzovým východem z kina. Minuli jsme ho a zaujali pozici za popelnicí.

Rozvázala jsem Tinkerovi oči a přiložila si prst na rty.

Eve si sáhla za blůzku a vytáhla starou černou podprsenku. Zářivě se usmála a mrkla na nás. Pak zmizela v uličce, kde ve vzduchu visel výsuvný žebřík požárního schodiště. Stoupla si na špičky a zahákla podprsenku za spodní příčku.

Vrátila se a čekali jsme.

18:50.

19:00.

19:10.

Nouzový východ se se skřípěním otevřel.

Ven vyšel uvaděč středního věku v červené uniformě, prchající před představením, které viděl už tisíckrát. Na sněhu vypadal jako dřevěný vojáček z *Louskáčka*, jenž ztratil svůj klobouk. Když pouštěl dveře, vsunul do mezery program, aby se nezačly úplně. Na falešných náramenících se mu usazoval sních padající skrz požární schodiště. Opřel se o dveře, vytáhl zpoza ucha cigaretu, zapálil si ji a s úsměvem dobře živeného filozofa vyfoukl dým.

Trvalo mu tři potáhnutí, než si podprsenky všiml. Pár okamžiků si ji z bezpečné vzdálenosti prohlížel a pak típl cigaretu o zeď. Přiblížil se k podprsence a naklonil hlavu na stranu, jako by si chtěl přečíst nápis na cedulce. Rozhlédl se napravo a nalevo. Opatrně prádlo sundal a podržel ho roztažené v dlaních. Potom si ho přitiskl na tvář.

Proklouzli jsme dovnitř a vrátili program zpátky do dveří.

S Eve jsme se jako obvykle sehnuly a prošly pod plátnem. Vedly jsme Tinkera k uličce na opačné straně a za námi se míhal týdeník: Z vozů bez střechy střídavě mávali Roosevelt a Hitler. Vyšli jsme ven do lobby, nahoru po schodech a zpátky dovnitř dveřmi na balkon. Potmě jsme vystoupali do nejvyšší řady.

Já a Tinker jsme se rozvihňali.

—Ššš, napomenula nás Eve.

Když jsme vcházeli na balkon, Tinker podržel dveře a Eve šla napřed. Seděla tudíž na jedné straně, já uprostřed a Tinker na druhé straně. Střetly jsme se pohledem a ona se na mě popuzně ušklíbla, jako kdybych to tak plánovala.

—Děláte to často? zašeptal Tinker.

—Kdykoliv to jde, odpověděla Eve.

—Ššš! řekl někdo cizí důrazně, když plátno potemnělo.

Po celém kině se jako světlušky mihotaly plamínky zapalovačů. Pak se plátno rozzářilo a představení začalo.

Promítali *Kobylkáře* od bratří Marxů. Jak u nich bylo zvykem, nejdřív se objevily škrobené, uhlazené postavy navozující zdání slušnosti, což obecenstvo zdvořile strpělo. Při nástupu Groucha se ovšem diváci v sedadlech napřímili a začali tleskat – jako by to byl shakespearovský gigant vracející se na jeviště po předčasném odchodu na odpočinek.

Během promítání prvního kotouče jsem vytáhla krabičku žvýkacích bonbonů a Eve otevřela láhev žitné. Když přišla s bonbony řada na Tinkera, musely jsme před ním zachrastit krabičkou, aby odtrhl oči od plátna.

Láhev oběhla jedno kolo a pak druhé. Poté, co jsme ji dopili, přispěl Tinker svým dílem – stříbrnou placatkou v koženém pouzdře.

Všichni tři jsme se trochu opili a smáli jsme se, jako by to byl ten nejzábavnější film, co jsme kdy viděli. Během scény, v níž Groucho vyšetřoval starší dámu, si Tinker musel utírat slzy.

V jednu chvíli jsem potřebovala na záchod tak moc, že už to nešlo vydržet. Procpala jsem se do uličky a seběhla schody k dámským toaletám. Ani jsem nedosedla na prkénko, rychle jsem se vyčurala a ignorovala matronu u dveří. Nemohla jsem zmeškat víc než jednu scénu, ale když jsem se vrátila, seděl Tinker uprostřed. Nebylo těžké si domyslet, jak k tomu došlo.

Posadila jsem se na jeho místo a říkala si, že jestli nebudu opatrná, najdu hnůj na *svém* dvorku.

Jakkoliv zběhlé ovšem mohou být dvě mladé dámy v umění bezvýznamné pomsty, vesmír má své vlastní prostředky odplaty. Zatímco se totiž Eve chichotala Tinkerovi do ucha, ocitla jsem se v objetí jeho kabátu. Podšívku měl silnou jako ovčí kůže a pořád z něj bylo cítit teplo Tinkerova těla. Na zvednutém límci roztál sníh a pižmová vůně vlhké vlny se mísila s mýdlem na holení.

Když jsem Tinkera v tom plášti prvně uviděla, působilo to na mě trochu jako póza – člověk narozený a vychovaný v Nové Anglii je oblečený jako hrdina z filmu Johna Forda. Vůně kůže vlhké od roztátého sněhu mu ale přidala na autentičnosti. Najednou jsem si Tinkera představila na koňském hřbetu někde na okraji lesa pod velkolepou oblohou... možná na ranči spolužáka z vysoké... na lovu se starožitnými puškami a psy s lepším původem, než je ten můj.

Po skončení filmu jsme spolu se všemi spořádanými občany vyšli ven předními dveřmi. Eve začala předvádět lindy hop jako černoši ve velkém tanečním čísle z filmu. Vzala jsem ji za ruku a tančily jsme v dokonalé souhře. Tinkera to evidentně ohromilo – ačkoliv nemělo. Nacvičování tanečních kroků byla zoufalá sobotní kratochvíle děvčat v penzionech po celé Americe.

Vzaly jsme Tinkera za ruku a on se pokusil o pár kroků. Potom se Eve odpojila a odskotačila na ulici zastavit taxík. Vyběhli jsme se za ní.

—Kam to bude? zeptal se Tinker.

Eve bez zaváhání oznámila, že na roh Essex a Delancey.

Ovšem. Chtěla nás vzít k Chernoffovi.

I když ji řidič slyšel, Tinker mu instrukce zopakoval.

—Roh Essex a Delancey, řidiči.

Řidič zařadil rychlost a za okny se začala jako světelný řetěz odmotávaný z vánočního stromku míhat Broadway.

U Chernoffa dřív bývala ilegální hospoda vedená ukrajinským Židem, který emigroval krátce po zastřelení Romanovců. Byla schovaná pod kuchyní košer restaurace, a ačkoliv si ji oblíbili ruští gangsteři, scházeli se tu i soupeřící ruští političtí emigranti. Večer jste tu mohli potkat obě frakce utábořené na opačných stranách maličkého tanečního parketu. Vlevo seděli trockisté s kozími bradkami plánující svržení kapitalismu a vpravo byli přívrženci cara s licousy na tvářích ztracení ve snech o Ermitáži. Stejně jako všechny ostatní znepřátelené kmeny z celého světa skončily i tyto dva v New Yorku a usadily se tu bok po boku. Jejich příslušníci bydleli ve stejných čtvrtích a vysedávali ve stejných úzkých kavárnách, kde na sebe navzájem mohli bedlivě dohlížet. V tak těsné blízkosti čas pomalu umocnil jejich nostalgii a zároveň oslabil jejich odhodlání.

Vystoupili jsme z taxíku a vydali se pěšky po Essex Street. Minuli jsme jasně osvětlené okno restaurace. Potom jsme vešli do vedlejší uličky vedoucí ke dveřím do kuchyně.

—Další ulička, řekl Tinker vesele.

Minuli jsme popelnici.

—Další popelnice!

Na konci uličky rozjímali dva vousatí Židé v černém nad moderní dobou. Ignorovali nás. Eve otevřela dveře do kuchyně. Prošli jsme kolem dvou Číňanů u velkých dřezů, kteří se lopotili v oblaku páry. Ani ti si náš nevšimli. Hned za hrnci, v nichž se vařila kapusta, vedlo pár úzkých schůdků dolů do sklepa s mrazírnou. Mosazná petlice na těžkých dubových dveřích byla zvednutá už tolikrát, že její barva připomínala jemné, lesknoucí se zlato, jako ve šlépěji světce na dveřích katedrály. Eve zvedla petlici a všichni tři jsme vešli dovnitř mezi piliny

a ledové bloky. Vzadu se otevřely falešné dveře a odhalily noční klub s barem obloženým měděným plechem a lavicemi čalouněnými červenou kůží.

Měli jsme štěstí, že jedna skupinka zrovna odcházela, takže jsme byli usazeni do malého boxu na carské straně parketu. U Chernoffa se vás číšníci nikdy neptali na objednávku. Prostě před vás položili talíře s pirohy, sledi a hovězím jazykem. Doprostřed stolu postavili panáky a láhev od vína naplněnou vodkou, která se i přes zrušení 21. dodatku pořád destilovala ve vaně. Tinker nalil tři sklenky.

—Přisahám, že jednoho takového dne najdu Ježíše, prohlásila Eve a vyklopila do sebe pití. Pak se omluvila a odešla na toaletu.

Na pódiu se osamělý kozák zdatně doprovázel na balalajku. Hrál starou píseň o koni, který se vrátí z války bez svého jezdce. Jak se blíží k jezdci rodnému městu, rozpoznává vůni líp, louky plné sedmikrásek, řinčení kovářova kladiva. Text byl sice špatně přeložený, ale kozák ho zpíval tak procítěně, jak to dokáže jen někdo, kdo musí žít mimo svou mateřskou zemi. Dokonce i Tinkera najednou přepadl stesk po domově – jako by píseň opěvovala zemi, již byl také nucen opustit.

Píseň skončila a dav zareagoval srdečným, avšak decentním potleskem, jaký obvykle přichází po dobrém, neokázalém proslovu. Kozák se jednou uklonil a opustil pódium.

Tinker se uznale rozhlédl po místnosti a poznamenal, že jeho bratr by si to tu zamiloval a že bychom sem někdy měli zajít všichni čtyři.

—Myslíte, že by se nám líbil? zeptala jsem se ho.

—Myslím, že vám obzvlášť. Vsadím se, že vy dva byste si padli do oka.

Tinker ztichl a hrál si se svojí prázdnou panákovou skleničkou. Přemýšlela jsem, jestli vzpomíná na svého bratra, nebo jestli je pořád okouzlený kozákovou písní.

—Vy nemáte žádné sourozence, že? otázal se a položil sklenku.

Jeho poznámka mě vyvedla z míry.

—Proč? Vypadám rozmazleně?

—Ne! Spíš naopak. Možná je to tím, že působíte, že je vám příjemně o samotě.

—A vám ne?

—Dřív to tak asi bylo. Ale nějak mě to přešlo. Když teď bývám v bytě sám a nemám co dělat, říkám si, s kým bych se tak mohl potkat ve městě.

—Já bydlím ve slepičárně, takže mám opačný problém. Musím chodit ven, abych byla sama.

Tinker se usmál a dolil mi sklenku. Chvíli jsme oba mlčeli.

—Kam chodíte? zeptal se.

—Kam chodím kdy?

—Když chcete být sama.

Na okraji pódia se začal scházet malý orchestr – hudebníci si přinášeli židle a ladili nástroje. Z chodby se mezitím vynořila Eve a začala se prolétat mezi stoly.

—Tady jsi, řekla jsem a vstala, aby mohla vklouznout na lavici mezi nás.

Jídlo u Chernoffa bylo studené, vodka trpká jako lék a obsluha strohá. K Chernoffovi se ovšem nechodilo kvůli jídlu, vodce ani obsluze. Lidé sem chodili kvůli show.

Krátce před desátou začal orchestr hrát předeheru s výrazným ruským nádechem. Skrze dým zasvítíl bodový reflektor, který odhalil pár středního věku – ona měla na sobě šaty vesnického děvčete a on představoval čerstvě odvedeného vojáka. Voják se obrátil k děvčeti a bez hudebního doprovodu zpíval, jak by na něj měla vzpomínat: na jeho něžné polibky a kroky uprostřed noci, na podzimní jablka ukradená ze sadu jejího otce. Na tvářích měl víc růže než to děvče a kabátec s chybějícím knoflíkem mu byl o číslo menší.

Ne, odpověděla, pro to na tebe vzpomínat nebudu.

Voják padl v zoufalství na kolena, dívka si jeho hlavu přitiskla na břicho a zašpinila si při tom blůzku od růže. Ne, zpívala, nebudu na tebe vzpomínat pro to všechno, ale díky tlukotu srdce, jenž slyšíš v mém lůně.

Vzhledem ke špatnému obsazení a amatérskému make-upu by vás představení málem rozesmálo – nebýt plačících dospělých mužů v první řadě.

Duet skončil, účinkující se za bouřlivého potlesku třikrát uklonili a poté přenechali pódium skupince mladých tanečnic v kratičkých kostýmech a černých sobolích beranicích. Začala pocta Coleu Porterovi. Zahájila ji píseň „Anything Goes“ a pak následovalo několik přepracovaných hitů, například „It’s Delightful, It’s Delicious, It’s Delancey“.

Najednou hudba ztichla a tanečnice ztuhly na místě. Světla zhasla. Obecenstvo ani nedýchalo.

Když se reflektory znovu rozsvítily, stály tanečnice v řadě a uprostřed byli dva účinkující z předchozího čísla, on s cylindrem a ona v šatech s flitry. Muž ukázal hůlkou na kapelu.

—Raz, dva, try!

A celý ansámbl završil vystoupení písní „I Gjet a Kiik Out of You“.

Když jsem Eve k Chernoffovi zatáhla poprvé, připadalo jí to tam strašné. Nelíbila se jí ani Delancey Street, ani vchod z vedlejší uličky, ani Čičané u dřezu. Nelíbila se jí klientela – všechny ty vousy a politika. Nelíbilo se jí ani představení. A jak jí to nakonec přirostlo k srdci! Postupně si tu směsici pozlátka a dojemných příběhů zamilovala. Zbožňovala ty procítěně zpívající vyhaslé hvězdy v hlavních rolích i zubící se rádoby hvězdičky ze sboru. Zbožňovala sentimentální revolucionáře a kontrarevolucionáře, kteří tu bok po boku ronili slzy. Pár písní se dokonce naučila nazpaměť, a když trochu přebrala, zpívala si spolu s účinkujícími. Myslím, že se pro ni večer u Chernoffa stal něčím podobným, co pro ni znamenalo poslání otcových peněz zpět do Indiany.

A pokud měla Eve v úmyslu na Tinkera zapůsobit a ukázat mu New York, jaký nezná, povedlo se jí to. Když totiž kozákova teskná píseň uvolnila místo bezstarostnému vtipu Porterových textů a dlouhým nohám, krátkým sukním a ještě nevyzkoušeným snům tanečnic, Tinker se tvářil jako dítě bez lístku, jež proklouzlo turniketem na úvodní baseballový zápas sezony.

Poté, co jsme se náš malý večírek rozhodli ukončit, jsme s Eve zaplatily. Tinker samozřejmě protestoval, ale my jsme na tom trvaly.

—Dobrá, podvolil se a schoval peněženku. Ale v pátek platím já.

—Bereme, souhlasila Eve. Co si máme obléct?

—Cokoliv chcete.

—Něco hezkého, hezcího nebo nejhezčího?

Tinker se usmál.

—Řekněme nejhezčího.

Zatímco Tinker a Eve čekali u stolu na kabáty, omluvila jsem se pro změnu já a odešla na toaletu. Byla plná vyfiknutých společníků gangsterů. Tlačily se u umyvadla ve svých umělých kožiších a se stejným množstvím make-upu i šancí dostat se do Hollywoodu jako děvčata ze sboru.

Cestou zpátky jsem potkala samotného starého Chernoffa. Stál na konci chodby a sledoval hosty.

—*Ahoj, Popelko*, pozdravil mě rusky. *Vypadáš překrásně.*

—*Máte tu špatné světlo.*

—*Mám dobré oči.*

Kývl směrem k našemu stolu, kde to vypadalo, že se Eve snaží přesvědčit Tinkera, aby si s ní dal panáka.

—*Čí je ten mladý muž? Tvůj, nebo kamarádky?*

—*Tak trochu obou.*

Chernoff se usmál. Měl dva zlaté zuby.

—*To nebude fungovat dlouho, moje štíhlonožko.*

—*To říkáte vy.*

—*To říká slunce, měsíc a hvězdy.*

Příliš žlutoučký kuň

Na mahagonovém panelu nad dveřmi slečny Markhamové bylo dvacet šest červených světýlek označených písmeny abecedy. To znamená jedno světýlko a jedno písmeno pro každou písárku u Quiggina & Halea. Já jsem byla Q.

Seděly jsme v pěti řadách po pěti, jen hlavní písárka Pamela Petusová (alias G) zaujímala samostatné místo vpředu jako mažoretkka s bubnem v čele nudného průvodu. Všech dvacet šest nás pod vedením slečny Markhamové vyřizovalo veškerou firemní korespondenci, připravovalo smlouvy, opisovalo dokumenty a psalo texty, které nám diktovali společníci ve firmě. Jakmile přišel slečně Markhamové požadavek od jednoho ze společníků, zkontrolovala harmonogram (vyslovováno *hármonogram*), rozhodla, která dívka se na tento úkol hodí nejlíp, a zmáčkla příslušné tlačítko.

Někomu nezasevěčenému by možná připadalo rozumnější, kdyby měli společníci ve firmě možnost přidělit projekt dívce, s níž byli spokojeni – ať už šlo o trojí vyhotovení kupní smlouvy, nebo o sepsání manželčiných provinění pro rozvodové stání. Slečně Markhamové takový systém ovšem rozumný nepřišel. Podle ní bylo podstatné, aby byl každý úkol proveden co nejprecizněji. Ačkoliv byly všechny dívky schopnými písárkami, měly jsme i takové, které excelovaly v těsnopisu, a další, jež neomylně vyhmátly špatně použitou čárku. Byla tam rovněž dívka, která

svým hlasem dokázala uklidnit nepříjemného klienta. Jiná zase uměla svým profesionálním přístupem postavit do latě mladší společníky, když uprostřed jednání předala staršímu společníkovi složený papírek se vzkazem. Slečna Markhamová často připomínala, že pokud se vyžaduje dokonalost, nemůžete chtít od zápasníků, aby házeli oštěpem.

Příklad z praxe: Charlotte Sykesová, nové děvče po mé levici. Devatenáctiletá, s černýma očima plnýma naděje a malýma ostražitýma ušima. Charlotte udělala taktickou chybu – první den v práci napsala 100 slov za minutu. Pokud jste nedokázali napsat 75 slov za minutu, u Quiggina & Halea vás nepřijali. Charlotte ovšem napsala o dobrých 15 slov víc, než byl u nás průměrný výkon. 100 slov za minutu znamená 48 000 slov za den, 240 000 slov za týden a 12 milionů slov za rok. Jako nováček vydělávala Charlotte pravděpodobně 15 dolarů týdně, což je méně než desetitisícina centu za každé napsané slovo. A v tom byl ten vtíp – od hranice 75 slov za minutu jste vydělávali tím méně, čím rychleji jste psali.

Charlotte to tak ale neviděla. Snažila se psát tak rychle, jak jen je v lidských silách – jako dobrodružka pokoušející se o první sólový přelet přes řeku Hudson. Výsledek byl takový, že kdykoliv bylo potřeba opsat několik tisíc stránek, mohli jste se vsadit, že se nad dveřmi slečny Markhamové rozsvítí světýlko u písmene F.

Tím chci říct, že byste si měli dobře rozmyslet, na co se rozhodnete být hrdí – protože svět se to bude ze všech sil snažit použít proti vám.

Když jsem však ve středu 5. ledna v 16:05 opisovala svědeckou výpověď, rozsvítilo se moje světýlko.

Zakryla jsem psací stroj (jak jsem byla naučená i při kratičkových přestávkách), vstala jsem, uhladila si sukni, vzala stenografický blok a prošla mezi ostatními písáčkami do kanceláře slečny Markhamové. Byla to místnost obložená dřevem s horizontálně rozdělenými dveřmi jako z kabaretní šatny. Slečna Markhamová měla malý zdobený stůl s deskou potaženou kůží s vytlačenými

ornamenty – ten typ, u něhož určitě seděl Napoleon, když psal brkem bitevní rozkazy.

Vešla jsem dovnitř a slečna Markhamová zběžně vzhledla od práce.

–Volají vás, Katherine. Asistentka od Camdena & Claye.

–Děkuji.

–Pamatujte si, že pracujete pro Quiggina & Halea, ne pro Camdena & Claye. Nenechte je, aby na vás házeli svoji práci.

–Ano, slečno Markhamová.

–A Katherine, ještě jedna věc. Pochopila jsem, že na fúzi Dixon Ticonderoga bylo před Vánoci hodně práce.

–Ano. Pan Barnett řekl, že transakce musí být hotová před koncem roku. Myslím, že kvůli daním. A na poslední chvíli tam bylo pár úprav.

–Ach tak. Nemám ráda, když moje děvčata pracují těsně před Vánoci do pozdních hodin. Pan Barnett si každopádně cení toho, že jste to dokončila. A já také.

–Děkuji, slečno Markhamová.

Propustila mě mávnutím pera.

Vrátila jsem se do kanceláře písařek a došla k malému telefonnímu stolku v přední části místnosti. Děvčata měla k dispozici telefon pro případ, že by společník nebo protistrana potřebovali prodiskutovat nějaké změny. Camden & Clay byla jednou z největších právnických firem ve městě. Ačkoliv nebyli přímo zainteresovaní v žádné z mých záležitostí, většinou měli prsty ve všem.

Zvedla jsem sluchátko.

–Prosím, Katherine Kontentová.

–Čau, sestřičko!

Rozhlédla jsem se po místnosti, kde bylo zabraných do práce dvacet pět z dvaceti šesti písařek. Do strojů tukaly tak hlasitě, že jste sotva slyšeli vlastní myšlenky, což byl asi záměr. Přesto jsem raději ztlumila hlas.

–Doufám, že minimálně hoří, milá zlatá. Do hodiny mám mít opsanou výpověď.

–Jak to jde?

–Jsem o tři nepravdivé výroky a jednu nehoráznou lež pozadu.

- Jak se jmenuje ta banka, kde pracuje Tinker?
—Nevím. Proč?
—Nemáme plán na zítřejší večer.
—Bere nás na nějaké snobské místo někde mimo centrum.
Vyzvedne nás někdy kolem osmé.
—Tý brdo. Někam, někde, někdy. Jak to všechno víš?
Zarazila jsem se.
Jak jsem to věděla?
Zapeklitá otázka.

Na rohu Broadwaye a Exchange Place, naproti kostelu Nejsvětější trojice, stálo malé bistro s reklamními hodinami od výrobce limonády na stěně a číšníkem jménem Max, který si zde dokonce na plotýnce vařil ovesnou kaši. V zimě tu bylo chladno, v červenci dusno a měla jsem to celých pět bloků od práce, ale bylo to jedno z mých nejoblíbenějších míst ve městě – vždycky jsem se tu totiž mohla posadit do malého křivého boxu pro dva, umístěného přímo u okna.

Na tomto místě jste během požívání sendviče mohli sledovat pouť newyorských věrných. Pocházeli z různých koutů Evropy, měli na sobě všechny odstíny šedé, obraceli se zády k soše Svobody a instinktivně kráčeli po Broadwayi, přičemž neoblomně vzdorovali výstražnému větru, na identických účesech si drželi identické klobouky a s radostí splývali s nerozeznatelným davem. Každý si s sebou nesl více než tisícileté dědictví a svůj vlastní záblesk impéria i nějaký vrchol lidského snažení (ať už to byla Sixtinská kaple, nebo Wagnerův *Götterdämmerung*). Teď jim však k vyjádření individuality stačilo to, kterému z Rogersů dávali přednost při sobotním odpoledním představení: Ginger, Royovi nebo Buckovi. Amerika je možná zemí neomezených možností, ale v New Yorku vám dveře otevírá sázka na konformitu.

Zatímco jsem tak přemítala, vynořil se z davu muž bez klobouku a zaťukal na sklo.

Poskočilo mi srdce. Byl to Tinker Grey.

Špičky uší měl rudé jako skřítek a culil se, jako by mě při něčem přistihl. Začal nadšeně mluvit, jenže ho za sklem nebylo slyšet. Mávla jsem na něj, ať jde dovnitř.

—Takže to je ono? zeptal se a vklouzl do boxu.

—Co ono?

—Sem chodíte, když chcete být sama!

—Ach tak, rozesmála jsem se. Ne tak úplně.

Luskl prsty v předstíraném zklamání. Pak prohlásil, že umírá hladu, a s neopodstatněným uznáním se rozhlédl po bistru. Vzal do ruky jídelní lístek a celý jej proletěl během čtyř sekund. Měl nezkratně dobrou náladu, jako někdo, kdo na zemi našel stodolarovou bankovku a ještě se s tím nikomu nestihl svěřit.

Když se objevila servírka, objednala jsem si sendvič se slaninou, salátem a rajčetem, zatímco Tinker se vrhl přímo do prostředí neprobádaného území a dal si Maxův sendvič, který v menu popisovali jako nepřekonatelný, světově proslulý a legendární. Zeptal se, jestli jsem ho už někdy měla. Odpověděla jsem, že na můj vkus je v tom popisu trochu moc přídavných jmen a příliš málo podrobností.

—Pracujete někde v okolí? zeptal se poté, co servírka odešla.

—Kousek pěšky.

...

—Neříkala Eve, že je to právnická firma?

—Správně. Je to tradiční firma na Wall Street.

...

—Líbí se vám tam?

—Je to trochu nudné, ale to asi není nic překvapivého.

Tinker se usmál.

—To je trochu moc přídavných jmen a příliš málo podrobností.

—Emily Postová říká, že mluvit o sobě není moc zdvořilé.

—Slečna Postová má určitě naprostou pravdu, ale jak se zdá, nás ostatní to nezastaví.

Štěstěna přeje odvážným a z Maxova speciálního sendviče se vyklubal grilovaný sýr plněný soleným hovězím a salátem

coleslaw. Během deseti minut byl pryč a na jeho místě přistál kousek cheesecakeu.

—Skvělé místo! řekl Tinker popáté.

—Jaké je to být bankéřem? zeptala jsem se ho, když se vrhl na svůj dezert.

Přiznal, že se to v první řadě dá jen sotva nazývat bankovníctvím. Ve skutečnosti je prý spíš makléř. Banka sloužila skupině bohatých rodin s vysokým kapitálovým podílem v soukromých společnostech ovládajících všechno od oceláren až po stříbrné doly, a když potřebovaly hotovost, jeho úkolem bylo pomoci jim diskrétně najít vhodného kupce.

—Ráda bych koupila nějaký stříbrný důl, který je zrovna k máni, řekla jsem a vytáhla cigaretu.

—Příště budete první, komu zavolám.

Tinker se natáhl přes stůl, aby mi připálil, a pak zapalovač položil vedle svého talíře. Vyfoukla jsem kouř a ukázala na něj svou cigaretou.

—Co za tím stojí?

—Ach, řekl a zněl trochu nespůj. Myslíte ten nápis?

Zvedl zapalovač a chvíli ho zkoumal.

—Koupil jsem si ho za svoji první velkou výplatu. Víte, takový ten dárek sám sobě. Zlatý zapalovač s vyrytými iniciálami!

Zavrtěl hlavou s nostalgickým úsměvem.

—Když ho uviděl můj bratr, hrozně mi ho zkritizoval. Vadilo mu, že je ze zlata, stejně jako ten monogram. Nejvíc ho ale rozčilovala moje práce. Šli jsme spolu ve Village na pivo a on se navážel do bankéřů na Wall Street a rýpal do mě kvůli mým plánům procestovat svět. Pořád jsem mu říkal, že se k tomu dostanu. Pak jednou večer vyšel s tím zapalovačem na ulici a u nějakého pouličního prodávče na něj nechal vyrýt ten dodatek.

—Jako připomenutí, abyste žil naplno, kdykoliv nějaké dívce připálíte?

—Něco takového.

—No, mně ta vaše práce nezní zas tak špatně.

—Ne, není *špatná*, připustil. Je jenom...

Podíval se skrz okno ven na Broadway a snažil se utřídit si myšlenky.

—Vybavuju si, že Mark Twain napsal něco o starém muži, který řídil říční člun – takový ten, co přepravuje lidi z přístaviště na jednom břehu řeky na druhý.

—*Život na Mississippi?*

—Nevím, možná. Každopádně, Twain zjistil, že ten muž za třicet let přeplul tam a zpátky tolikrát, že dvacetkrát zdolal délku celé řeky, aniž by vytáhl paty ze svého okresu.

Usmál se a zavrtěl hlavou.

—Tak se někdy cítím. Jako by jedna polovina mých klientů byla na cestě na Aljašku a druhá do Everglades – a já jsem ten, kdo se plaví od jednoho břehu k druhému.

—Ještě kafe? zeptala se servírka s konvicí v ruce.

Tinker se na mě podíval.

Děvčata u Quiggina & Halea měla na oběd 45 minut a já jsem byla obvykle zpátky za psacím strojem o pár minut dřív. Kdybych vyrazila hned, nejspíš bych to stihla. Mohla jsem Tinkerovi poděkovat za oběd, vzít to přes Nassau Street a vyjet výtahem do šestnáctého patra. Jaké zpoždění si může dovolit děvče, které běžně chodí včas? Pět minut? Deset? Patnáct, pokud si zlomilo podpatky?

—Jistě, odvětila jsem.

Servírka nám dolila kávu, oba jsme se opřeli a v úzkém boxu se dotýkali koleny. Tinker si do své kávy nalil smetanu a míchal ji stále a stále dokola. Oba jsme chvíli mlčeli.

—Do kostela, řekla jsem.

Zatvářil se trochu zmateně.

—Cože?

—Tam chodím, když chci být sama.

Napřimil se.

—Do kostela?

Ukázala jsem ven směrem k Nejsvětější trojici. Její věž byla víc než půl století nejvyšším bodem Manhattanu a skýtala vítaný pohled námořníkům. Dnes jste museli sedět v bistru přes ulici, abyste ji zahlédli.

—Vážně? řekl Tinker.

- Překvapuje vás to?
—Ne. Jenom mi nepřipadáte jako pobožný typ člověka.
—Nejsem. Chodím tam mimo dobu bohoslužeb.
—Do Nejsvětější trojice?
—Do různých kostelů. Dávám ale přednost těm starým a velkým, třeba svatému Patrikovi nebo svatému Michaelovi.
—Mám pocit, že jsem byl na nějaké svatbě u svatého Bartoloměje. Ale to je tak všechno. Kolem Nejsvětější trojice jsem musel projít snad tisíckrát a nikdy jsem nevskočil dovnitř.
—To je na tom to úžasné. Ve dvě odpoledne v žádném z nich nikdo není. Stojí tam se vším tím svým kamením a mahagonem a vitrážovými okny – a jsou prázdné. Někdy přece musely být plné, ne? Když si s nimi někdo dal tolik práce. Před zpovědnicemi se musely stát fronty a taky se tu určitě konaly svatby, při nichž házela děvčata do uličky okvětní lístky...
—Od křtů až k pohřbům...
—Přesně. Jenže náboženská obec časem prořídla. Nově přichází si postavili vlastní kostely a ty velké prostě nechali opuštěné ve vzpomínkách na dobu jejich největší slávy – stejně jako staré lidi. Jejich společnost mě velice uklidňuje.
Tinker byl chvíli potichu. Podíval se na Nejsvětější trojici, kde nad věží jakoby na připomínku starých časů kroužil párek racků.
—To je vážně úžasné, řekl.
Připila jsem mu svou kávou.
—Ví to o mně jenom pár lidí.
Podíval se mi do očí.
—Řekněte mi něco, co o vás neví *nikdo*.
Rozesmála jsem se.
Myslel to však vážně.
—Co neví nikdo? zopakovala jsem.
—Jenom jednu věc. Neřeknu to živé duši, slibuju.
Na stvrzení svého slibu se pokřižoval.
—Dobře, svolila jsem a položila svůj šálek na stůl. Umím perfektně měřit čas.
—Jak to myslíte?

—Umím napočítat šedesát sekund přesně za šedesát sekund.
Minutu za minutou.

—Tomu nevěřím.

Palcem jsem ukázala na reklamní hodiny na stěně za mnou.

—Dejte mi vědět, až velká ručička dojde k dvanáctce.

Podíval se mi přes rameno a svůj pohled upřel na hodiny.

—Fajn, usmál se a v očích se mu objevila výzva. Připravit...
Pozor...

—*Tý brdo*, podivila se Eve později toho odpoledne. *Někam, někde, někdy. Jak to všechno víš?*

Při zapisování svědeckých výpovědí se naučíte jednu věc – většina lidí má respekt vůči přímým a dobře načasovaným otázkám. Je to něco, na co nejsou připravení. Někdy projeví ochotu spolupracovat (a získat víc času) tím, že otázku zopakují: *Jak to všechno vím?* zeptají se zdvořile. Někdy otázku odrazí s lehkým pobouřením: *Jak vím co?* Ať už však zvolí jakoukoliv taktiku, zkušený advokát ví, že pokud někdo tímto způsobem oddaluje odpověď, je to živná půda pro další šetření. Nejlepší odpověď na dobrou otázku je tudíž prostá, pohotová a bez změny tónu hlasu.

—Zmínil se o tom, když jsi byla u Chernoffa na záchodě, odpověděla jsem Eve.

Na závěr jsme si vyměnily pár zdvořilostí a já se pak vrátila ke svému stolu. Sundala jsem kryt z psacího stroje, našla místo, kde jsem skončila, a s klapáním pokračovala dál. Ve druhé větě třetího odstavce jsem udělala první chybu za celé odpoledne. Přepisovala jsem seznam hlavních *výhrad* a napsala namísto toho *výkrad*. A to ta dvě písmena na klávesnici ani nejsou vedle sebe.

Deus ex machina

Eve se se mnou v pátek večer během oblékání nebavila ani o počasí.

Svědomy mi nedalo a přiznala jsem se. Tak trochu. Jakoby náhodou jsem se mezi řečí zmínila o tom, že jsem Tinkera potkala v centru a dali jsme si spolu šálek kávy.

—Šálek kávy, zopakovala po mně stejně nenuceným tónem. Jak milé.

Pak ztichla.

Zkusila jsem jí pochválit oblečení: žluté šaty, které byly sice určené pro letní sezonu, ale o to víc byly šik.

—Vážně se ti líbí? zeptala se.

—Vypadají skvěle.

—Měla by sis je někdy zkusit. Mohla bys v nich třeba zajít na šálek kávy.

Otevřela jsem ústa a nebyla si úplně jistá, co na to říct, když vtom dovnitř vpadla jedna z dívek.

—Pardon, že vás ruším, dámy, ale princ Krasoň je tady. A přijel ve svém kočáře.

Ve dveřích pokoje se Eve naposledy podívala do zrcadla.

—Potřebuju ještě minutu, oznámila.

Pak se vrátila a svlékla si šaty, jako by kvůli mé pochvalě vyšly z módy. Z okna jsem zahlédla chladné mrholení potvrzující její náladu. Když jsem o chvíli později šla za ní po schodech dolů, říkala jsem si: *To jsem tomu dala.*